

יוצא לאור לפרשת אמור ה'תש"פ
(מספר 33)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח



יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' ברוך עקיבא ב"ר משה ע"ה
גריןבערג

נפטר ליל ש"ק פ' אמור, כ"ף אייר ה'תשע"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פ' אמור

א. איך "נטמא" הקב"ה לגאול את בני ישראל 3

איך "נטמא" הקב"ה בקבורת משה (תוס' סנהדרין לט, א), והרי הקב"ה הוא בחי' "כהן גדול" שאינו מטמא אפילו לבנו

ב. גאולה - גילוי ("אלף") אלופו של עולם, אופנא, פלא בגולה 7

בענין גאולה אותיות גולה בתוספת "אלף" יש ג' פירושים-דרגות למה רומז האלף: אלופו של עולם, אולפנא ולימוד, אלף אותיות פלא; ג' מדרגות בגילוי אלקות, ביצי"מ, בלימוד התורה, בפנימיות התורה, במשיח, ובכאו"א מישראל; הקשר ל"ג בעומר - רשב"י, האריז"ל, רבותינו נשיאינו, ובאופן "דמשכיל לאיתן האזרחי", עד למזמור צדי"ק שבתהלים

ל"ג בעומר

ג. לגבי רשב"י לא נחרב הבית 21

ענין הסתלקות רשב"י וביאור מ"ש במדרש ע"פ "לא יראני האדם וחי"; מעלתו של רשב"י והילולא שלו; סיפור הבקעה שנתמלאה דינרי זהב

הוספה / בשורת הגאולה

ד. משיחות ש"פ אמור, כ' אייר ה'תנש"א 25

החשת הגאולה ע"י הוספה מיוחדת בלימוד התורה, ובמיוחד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות; השפעה על אחרים ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משיגח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

Reprinted with permission of:

"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

אמור

איך "יטמא" הקב"ה לגאול את בני ישראל

א. ידוע מ"ש במדרשי, שכל המצות שהקב"ה מצוה את ישראל לקיים, הוא מקיים בעצמו. מזה מובן גם בנוגע לאזהרה לכהנים שלא יטמאו, שגם הקב"ה - ש"אלקיכם כהן הוא" - נזהר כביכול מ"להטמא". ומבואר בתוספות³ שאי אפשר לשאול: כיצד לקב"ה הי' "מותר" להטמא בקבורת משה רבינו - כיון ש"ישראל נקראו בנים למקום", ול"בנו" מותר לכהן להטמא.

ב. המהרש"א⁴ מסביר, שבאמת טומאה למעלה אינה שייכת כלל, "כי דבר הרוחני לא יקבל טומאה". ומה שהגמרא⁵ אומרת שהקב"ה (לאחר קבורת משה רבינו) "טבל" כביכול "בנורא", אין זה אלא מענה לפי השאלה והדיעה הכוזבת של המין, שסבר שהקב"ה הוא מציאות בציור גשמי.

ג. ולפי הסבר המהרש"א מתורצת הקושי הנ"ל בשייכות לתירוץ התוספות, כיון שמצד האמת הענין של טומאה אינו שייך למעלה כלל;

ד. וביאור התוספות הוא רק מדוע למין, לדעתו, לא הי' קשה, "היאך נטמא" - ובנוגע אליו מספיק התירוץ ש"ישראל נקראו בנים למקום", כיון שהוא ידע רק ש"אלקיכם כהן הוא", אבל לא שהקב"ה הוא כהן גדול.

עד"ז איתא גם בזהר⁶ בנוגע לגאולה העתידה - שאז הקב"ה "יטמא", כביכול, בהוצאת בני"י מגלות אדום (כמ"ש: "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים גו' וכל מלבושי אגאלתי"ם) - שבני"י הם כביכול "אחותו (של הקב"ה) הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש", ולכן "לה יטמא".

וצריך להבין: הרי הקב"ה הוא (לא סתם כהן, אלא) "כהן גדול", ולכהן גדול אסור להטמא, "על כל נפשות מת" - אפילו לא לבנו ולאחותו הבתולה -

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד - בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם - להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.



(7) עיין בזה מההר"ש מאוסטראפאלי (וכן בהג"ה לשם) ומתריך דמפורסם בזהר וכו' דמגדול חיבתן של ישראל ה' עושה א"ע ככהן הדיוט (בהג"ה שם: דרק בא"י נקרא (כהן) גדול) - נדפס בליקוטי שושנים שבסו"ס קרניים.
(8) סנה' שם. ועד"ז ביד רמה: לדברין אפי"אם הי' צריך לטבול הוה יכילנא למימר לך דטביל בנורא ולא יכלת לי לאקשוויי לי מקראי . . . מיהו חס ושלום דאיכא טומאה קמי' קב"ה ואין שום דבר מלכלכו כדי שיטבול באש או בדבר אחר.
(9) וכלשון התוספות, "הא לא קשה לי' כו"י".

ממאמר ושיחת ש"ש 9 אמור, תשכ"ד. נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 153 ואילך. תרגום מאידית.
(1) שמו"ר פ"ל, ט. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.
(2) סנה' לט, סע"א.
ענין הכהונה למעלה עפ"י חסידות - ראה ד"ה ויקחו לי תרומה תרכ"ח.
(3) סנה' שם.
(4) פרשתנו פט, א. ונתבאר בד"ה ולאחותו הבתולה תרכ"ז ותרכ"ט.
(5) ישע"י סג, א"ג.
(6) ראה זח"ג יז, ב.

הוספה

בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“¹ און אויף „דעהו“², אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

- (1) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.
(2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.



ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“¹ ול„דעהו“², כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

מלמעלה למטה¹⁴. ועד"ז גם בנוגע לנבראים האחרים.

ולכן הנבראים לגבי שרשם הם בבחינת „משל“, כיון שעל ידם תיתכן השגה מסוימת ב„נמשל“, בשרשם למעלה¹⁵.

היות שרצון העליון הוא שתהי' ידיעה והשגה במדריגות שלמעלה, גם באוא"ס (כהלשון¹⁶): ש„יכירו גדולתו“

המשך תרס"ו ע' תעו"ח. וראה להלן הערה 18.
ועפ"ז יובן מה שמבואר בד"ה והי' בנסוע תרצ"ט בביאור מאמר המדרש מהיכן נבראת האורה כו' – דוה שמתמ" על בריאת האור יותר מכל הנבראים הוא, לפי שהאור „מצד העליון שלו שהוא גילוי העצם, ה"ה בטבע העליון לעלות למעלה... איך האור הוא בבחי' ירידה והמשכה היפך טבעו... בבחי' אור וגילוי אל העולמות. וע"ז אמר שנתעטף הקב"ה בשלמה כו"י

– דלכאורה, הרי התהוות האור שלמטה מבחי' האור שלמעלה הוא [לא שהאור שלמעלה נמשך למטה, כ"א – כמו התהוות כל הנבראים משרשם שלמעלה] בדרך יש מאין, וא"כ, מהו התמ" „מהיכן נבראת האורה“ –

כי מכיון שבריאת האור הוא – מבחי' שלמעלה מהתחלקות, לכן גם כמו"ש למטה יש לו שייכות להאור שלמעלה שממנו נתהווה*. ולכן, בכדי שיהי' „נבראת האורה“ – הוא ע"י הלבוש ד„שלמה“ דוקא.

(14) אגה"ק ס"ה. ובכ"מ. וראה גם תניא ח"א פ"ד.

(15) ראה בארוכה ד"ה מי כמוך תרכ"ט. המשך והחרים תרל"א ס"ע כה ואילך.

(16) ע"ה שער הכללים בתחלתו: כשעלה ברצונו ית' שמו לברוא את העולם כדי... יכירו גדולתו. וראה ג"כ המשך תרס"ו בתחלתו.

(* וע"ד העדר ההתחלקות שבאור הגשמי גופא, שגם כשמאיר בחדר קטן, הוא אותו האור ממש כמו שהוא בפלטרין גדול ומרווח, ורק שאינו מתפשט שם כ"כ (ד"ה כי עמד שית' פ"ו. ובכ"מ).

אמנם נוסף לזה, שקשה לומר שענין שלם ושקו"ט בגמרא, יהיו רק לדעת המין – הנה מוכח מהזהר הנ"ל¹⁷ שגם למעלה שייך ענין של טומאה כביכול.

וא"כ, הרי הדרא קושיא לדוכתא: כיצד הקב"ה, כהן גדול, יכול „להטמא“ כביכול ל„בנו“ ו„אחותו הבתולה“.

ג. הביאור בזה:

זה שלמטה כל עניני הבריאה נקבעו באופן כזה או אחר, זהו כיון שכמו"כ הם למעלה, בשרשם, משם הם נמשכו. והגם שהשורש למעלה נעלה באין ערוך מההגדרות והציוורים של הנבראים למטה – אעפ"כ, מאחר שגם (שרשן) המדות שלמעלה [אינן בבחי' פשיטות בתכלית, כמו אוא"ס מצד עצמו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות, אלא] יש להם גדר וציוור מסוים – חסד, גבורה וכו', לכן יש בהם כבר דמיון מסוים לנבראים הפרטיים שלמטה שנתהוו מהם¹⁸ ואשר פרט זה שבשרשם מתבטא בהם באופן בולט ומוגדר. וכמו למשל, מים שטבע הירידה שלהם מלמעלה למטה¹⁹ הוא בדוגמא למדת החסד (ושהיא השרש דבחינת המים²⁰) שענינה הוא המשכה

(10) וכ"מ גם בשמו"ר פט"ו, ה. וראה יפ"ת שם.

(11) ועד שהמדות שלמעלה נקראים באותם השמות של הדברים שנתהוו מהם (דרמ"צ קטו, סע"א. ובכ"מ. וראה שלי"ה יג, סע"ב ואילך).

(12) תענית ז, סע"א.

(13) ראה גם שעהיוה"א פ"א (פח, ב). ושם (וכ"ה גם שם פ"י (פו, סע"ב ואילך)), שגם האור נברא ממדת החסד. אבל זהו – בכללותו. וראה לקלו"צ – הערות לתניא ס"ע כו, בבחי' החסד שממנו נברא האור הוא „החסד שברישי כתפין שלמעלה מהתחלקות“, וי"ל, שלכן הוא „משל“ להבין על ידו בחי' הפשיטות שלמעלה (ראה

ה. על פי זה יובן מדוע מספרים על רשב"י אודות כך שהמשיך דינרי זהב ולא אודות כך שהם נלקחו בחזרה, כיון שלא זהו ענינו של רשב"י. הפלא בזה שהם נלקחו בחזרה הוא מצד זה שמשמיה מיהב יהי משקל לא שקלי, שהשתנה הסדר בשמים, אך לא זה הוא ענינו של רשב"י. ענינו של רשב"י הוא להמשיך כאן למטה, ע"י פנימיות התורה, את אופן ההנהגה דלעתיד. וזהו גם מה שרשב"י אמר²¹ שהוא יגן על כל הדורות שממנו עד ביאת המשיח, כיון שרשב"י ופנימיות התורה יש להם שייכות למשיח²², וזהו ענינו, כנ"ל.

(21) בראשית רבה ר"פ לה.

(22) ראה זהר חלק ג קכד, ב. ברעיא מהימנא: יפקון ביי מן גלותא.

(23) ראה ספר המאמרים ה'תש"ד ע' יג.

(24) ראה זהר חלק ב קמו, א. חלק ג קנט, א.

וכו' - הגדולה שלו (הוא) הפשוט בתכלית הפשיטות, לכן גם קבע הקב"ה בבריאה ענינים שהם בבחינת פשיטות (בערך הבריאה), בכדי שיהי אפשרי על ידם, כמו ע"י "משל", להשיג השגה כלשהי כביכול בפשיטות של הקב"ה.

ד. למרות שגם בנוגע לעניני הבריאה שהם בבחינת פשיטות, המשמשים כ"משל" על הפשיטות של הקב"ה, ה"ז (לא סתם משל בעלמא, אלא זהו) כיון שנבראים אלה נמשכו מהבחינות שלמעלה מהשתלשלות [בדוגמת ההגבלות וציורים שהם משל על המדות שלמעלה - שזהו מצד זה ש"גשתלשלו מהן"¹⁷, שהם השתלשלו מהמדות העליונות, כנ"ל ס"ג],

מ"מ מובן, שמצד זה שהם נבראים, הרי מוכרח שיהיו בהם כמה גדרים והגבלות - ולכן כאשר משתמשים בענינים אלה שיש בהם פשיטות כ"משל" על הפשיטות של הקב"ה, אין לערב בזה את הגדרים וההגבלות שלהם (המוכרחים להיות בהם, מאחר שהם נבראים) - כיון שבנוגע לזה הם אינם משל על אוא"ס ב"ה.

וכמו בנוגע לשמש - שבוזה שהיא אינה משתנה ע"י האור והזיו היוצא ממנה ה"ה משל על "אני הוי' לא שניתי"¹⁸ - [וע"פ הנ"ל - זה שהשמש

(17) ראה תניא רפ"ג.

(18) לקו"ת שה"ש יד, ג. ובכ"מ.

ובהמשך תרס"ו ע' תעו"ה, אשר (לא רק העדר השינוי שבהשמש הוא משל ל"אני הוי' לא שניתי", אלא) גם הפשיטות והעדר השינויים שבהאור - הוא משל לפשיטות האור שלמעלה (וראה לעיל הערה 13).

ה. מזה מובן בנוגע לענינו - החילוק בין בחינת "כהן סתם" ו"כהן גדול" למעלה:

אמנם ה"הן גדול שלמטה הוא משל ודוגמא ל"כהן גדול" שלמעלה - אבל מובן שהוא משל בנוגע לפרט של כהונה וקדושה נוספת שישנה בכהן גדול שלמטה; ואילו הענינים שבכה"ג

(19) שלכן, כמה פרטים שבו - כולל גם מדת גדלו - הם בדוגמת הענינים שב"שמש הוי" (ראה לקוטי לוי"צ הערות לתניא ריש ע' כז).
(20) להעיר מוסוה י, א וברש"י ותוס' שם.
(21) ראה המשך תרס"ו ס"ע תעו: כי באמת הרי השמש ג"כ נברא ובע"ג. וראה גם שעהיוה"א פ"י (פה, א): וגם נתלבש בעוה"ז שהוא בבחי' גבול ותכלית.

(22) עפ"י מ"ש בפנים יובן מה שמבואר לפעמים (ד"ה להבין ענין אוא"ס תרכ"ז פ"ב. המשך וככה תרל"ז פ"ק) הטעם מה שהשפעת החיות ממנו ית' נקרא בשם "אור" (ולא בשם "שפע"), כי בדבר רוהני אין שיך התפשטות והתכווצות. . . כ"א גילוי והעלם. . . דהלא את השמים ואת הארץ אני מלא"

- דלכאורה, הרי אופן המשכת האור מן המאור הוא בדרך "התפשטות" (שעהיוה"א פ"ג) ולא בדרך "גילוי", ובמקום שהאור אינו מתפשט אינו נמצא שם כלל, גם לא בהעלם (ראה סה"מ תקס"ב ע' רפ. סידור מח, ב. אמ"ב שער הק"ש פ"ב (כג, סע"ד)), ואיך שיך לומר שהתואר "אור" יהי' משל להבין על ידו הענין ד"את השמים ואת הארץ אני מלא" -

כי ענין ה"אור" הוא בדרך "גילוי", ורק שבאור השמש, להיותו גשמי ובגדר מקום, הוא בדרך "התפשטות". ועצ"ע.

שלמטה שהם מצד זה שהוא נברא, נשמה בגוף – אינם משל על בחי' כה"ג שלמעלה.

ולכן מובן, שמאחר והכה"ג שלמטה, מצד הענין של כהונה גדולה שבו, הוא נעלה (ומובדל) מענין הטומאה²³, עד שאפילו „לאביו ולאמו לא יטמא“,

[וזה ששייך שהוא יטמא, אין זה מצד ענין הכהונה גדולה שבו, אלא מצד זה שהוא מוגדר בהגבלות הגוף],

לכן בבחינת „כהן גדול“ שלמעלה לא שייך הענין של טומאה.

משא"כ הבחינה שלמעלה הנקראת „כהן“ סתם (שהיא „שרש“ לכהן סתם – הדיוט למטה): מאחר שבנוגע לכהן הדיוט למטה שייך הענין של טומאה גם מצד ענין הכהונה שבו – שלכן מותר לו והוא חייב²⁴ להטמא „לשאריו הקרוב וגו'“ – הרי עד"ז הוא כביכול גם בבחי' כהן הדיוט שלמעלה.

ע"פ הנ"ל יובן – כיצד התעסק כביכול הקב"ה בקבורת משה, והענין של „וכל מלבושי אגאלתי“ – כיון שבבחינת כהן גדול מלכתחילה לא שייך ענין הטומאה; השאלה היא רק מצד בחינת „כהן הדיוט“ שלמעלה – וע"ז בא המענה, כנ"ל, ש„ישראל נקראים בניים למקום“ ו„לאחיותו הבתולה גו' לה יטמא“.

(23) להעיר שכה"ג אינו מחלל את העבודה כשהקריב אונן (רש"י פרשתנו כא, יב. סנה' פד, רע"א).

(24) תושו"ע יו"ד ס' שעג ס"ג.

ו. עוד ענין בזה:

ע"פ „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים“²⁵ איתא בבבלי הטורים²⁶, שהכוונה היא לכהנים גדולים. ז.א. שבשעת מ"ת כל יהודי נעשה בבחינת כהן גדול.

מזה מובן, שכשם שבבחי' כה"ג שלמעלה טומאה אינה שייכת כלל (כנ"ל ס"ה), עד"ז הוא גם בנוגע לבנ"י מצד בחי' כה"ג שבהם. [וע"ד הידוע²⁷ שבבחי' היחידה שבישראל, שום טומאה אינה יכולה „לגעת“].

מכ"ז רואים, את גודל החביבות של בנ"י המתבטאת ב„כל מלבושי אגאלתי“: בנוגע לעצם הנשמה, הרי מלכתחילה לא שייך ענין של חטא (וטומאה), ובמילא, גם לא הענין של גלות ואגאלתי; ענין הטומאה והגלות הוא רק בכחות הגלויים – ואעפ"כ הקב"ה „יטמא“, כביכול, בכדי להוציא מהגלות את הכחות הגלויים של בנ"י, כיון שגם אותם הוא אינו יכול, כביכול, להשאיר בגלות²⁸, והוא גואל את כל בנ"י עם כל עניניהם בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בב"א.

(25) יתרו יט, ו.

(26) ודלא כבמכילתא שם.

(27) ראה בארוכה ד"ה יהי ה"א עמנו השי"ת פכ"ג. ובכ"מ. וראה גם תניא ספכ"ד. היום יום ע' יט.

(28) ראה שמו"ר פט"ו, ה: להניח תרומתי אי אפשר.

חלפתא לשדה והתפלל, ולקחו ממנו את האבן בחזרה.

והמדרש מסיים: רבותינו אמרו, גדול נס האחרון מן הראשון, כי משמיא מיהב ייהי מישקל לא שקלי¹⁴.

ויש להבין, מדוע נאמר גדול נס האחרון כו' לגבי המעשה בר"ש בן חלפתא שאירע מאוחר יותר, ולא לגבי המעשה ברשב"י שארע לפניו, שהרי גם במקרה עם רשב"י כאשר סירבו התלמידים לקחת, בודאי שלקחו מלמעלה את דינרי הזהב בחזרה.

– היות שתלמידי הרשב"י לא לקחו אותם וגם בדורות מאוחרים יותר לא נמצאו דינרי זהב בבקעת מירון, הרי מסתמא שהם נלקחו בחזרה –

גם אינו מובן, שבמדרש פ' נח המונה את מעלותיו של רשב"י, נאמר שבימיו לא נראתה הקשת, ומסופר גם מעשה זה שהוא אמר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב. באם זה שהם נלקחו בחזרה היא מעלה גדולה יותר, הרי הי' על מדרש לומר מעלה זו של רשב"י, שהוא פעל שדינרי הזהב ילקחו בחזרה? אך לפי המוסבר לעיל, שענינו של רשב"י הי' להמשיך את פנימיות התורה בגילוי בעולם, שגם עכשיו בזמן הגלות יהי' הסדר כמו בזמן הבית וביאת המשיח, יובן הדבר בפשטות:

ז. מצד התורה נמשכים כל ההמשכות גם בגשמיות, כמו שנאמר¹⁵: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכי' מאושר גו', בשמאלה עושר וכבוד¹⁶,

לכן רשב"י, שלגביו לא הי' החורבן, יכל להמשיך ע"י התורה דינרי זהב בגשמיות. והחידוש שבדבר הי' רק בכך שההמשכה היתה לא רק בשבילו ולכיוצא בו, שלגביהם לא הי' חורבן, אלא פעולת ההמשכה היתה גם עבור תלמידיו, שהיו עדיין במדרגת הגלות,

– והראי' שהיו במדרגה זו היא מזה גופא שהי' נוגע להם מהענינים הגשמיים, שהרי לעתיד הדבר אינו שייך כלל, וכמ"ש הרמב"ם¹⁷ שמה שנתאוו לימות המשיח אין זה מצד הגשמיות, כיון שאז יסתפקו במועט, וכמו שנאמר בפסוק¹⁸, והיה ביום ההוא יחי' איש עגלת בקר ושתי צאן, –

ואעפ"כ פעל רשב"י את ההמשכה גם אליהם. וזאת כיון שההמשכה באה מצד גילוי פנימיות התורה, מעין דלעתיד, ולכן כשם שאת פנימיות התורה המשיך הוא בגלוי בעולם ולכולם, באותו האופן המשיך הוא גם את ההמשכות הבאות על ידה.

וזהו הסיפור בדיוק הלשון – בקעה – שגם בבקעה, מקום נמוך, „בקעה מצא“, המשיך הוא את אופן ההנהגה דלעתיד לבוא.

(17) שבת סג, א.

(18) תענית כג, א.

(19) הלכות תשובה פרק ט הלכה ב. והלכות מלכים פרק יב הלכה ד.

(20) ישע"ז, כא.

(14) ראה תענית כה, א.

(15) משלי ג, יח.

(16) שם ג, טז.

אמור ב

גאולה – גילוי ("אלף") אלופו של עולם, אולפנא, פלא בגולה

א. בהמשך למדוברי ע"ד ענין הגאולה

– שהמילה „גאולה“, אותיות „גולה“ בתוספת אל"ף, מדגישה את תוכן הגאולה (יותר משאר ד' – ה' הלשונות של גאולה); (א) הגאולה מכל עניני הגלות (גולה); גאולה לא שוללת את העבודה בגלות, אלא היא כוללת ומעלה את הגלות – ע"י הכנסת וגילוי האל"ף ד, אלופו של עולם" ב, „גולה“, איך שהקב"ה הוא הבעה"ב ומנהיג את כל עניני העולם גם בגלות, (ב) הגאולה „נעשית“ ע"י העבודה בגלות (כמו שהמילה „גאולה“ בנוי – ורוב אותיותי הם – אותיות „גולה“, אלא בתוספת אל"ף) –

נתעכב על עוד כמה נקודות בזה, שזה מוסיף הסברה בעבודה שבני צריכים לעשות בעמדנו ב„ערב הגאולה“.

ב. את החידוש של גאולה (ההוספה וגילוי האל"ף בגולה, ובשני הענינים הנזכרים לעיל) רואים מיד

משיחות ש"פ אמור, כ' אייר ה'תנש"א. נדפס בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 520 ואילך. תרגום מאידית.

(1) שיחת ש"פ אה"ק, י"ג אייר (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 504 (לעיל ע' 199) ואילך.

(2) ראה ויק"ר פרשתנו ספ"ב. שהש"ר פ"ד, א (ז). קה"ר פ"ד, א (א). לקו"ת בהעלותך לה, ג. אוה"ת בא ע' רעג. בהעלותך ס"ע תכג ואילך.

(3) נ"ך ע' תקי. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ד.

(4) וראו ו, ו-ח. וראה סה"ש תנש"א ע' 504 (לעיל ע' 199) הערה 4.

(5) ראה אוה"ת בא שם.

(5) כמובן ממאחז"ל (כ"ר פט"ז, ד. ויק"ר פט"ז, ה). „כל המלכיות נקראו על שם מצרים“. וראה ד"ה כימי צאתך תש"ח רפ"ב (ע' 164).

(6) בא י, ט.
(7) ישעי"ס, ט.
(8) בא יב, לה-לו.
(9) ת"א, ת"י ופרש"י עה"פ. פרש"י ברכות שבהערה הבאה (ד"ה כמצודה).

(10) ברכות ט, ב. פסחים ק"ט, א.
(11) „פי' שלקטו כל הניצוצין שנפלו בשבירה אליהם ונתרוקנו מצרים מהם עד שנשאר כמצולה כו' ולא השאירו שם אפי' ניצוץ א" (תו"א וארא נו, סע"ד).

(12) בא שם, לה.
(13) שוה (ר"ב) מרמו על הר"ב ניצוצים (מהרפ"ח ניצוצים) שנתבררו ועלו אתם ממצרים (תו"א בא ס, ג). וע"פ המבואר בתו"א שבהערה 11, מובן, שבמצרים היו רק ר"ב ניצוצים, ונתבררו כולט*, ושאר הפ"ו ניצוצים (בגימט' אלקים) נתבררו בגליות שלאחרי זה (ראה תו"א וישב כו, ד).

(* ראה לקו"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ

אך על פי הנ"ל מובן, כיון שבשעת ההסתלקות ישנה מעלת הסך-הכל והאור העולה על כולנה, מעלה אל"י ניתן להגיע בגמר העבודה.

ד. על פי זה יובן מה שמסופר בכתבי האריז"ל⁸, שר' אברהם הלוי נהג לומר בכל יום את תפלת נחם, כיון שהתאבל ביותר על חורבן בית המקדש והשתוקק לבנין הבית שיהי' לעתיד. אך כשאמר את תפלת נחם גם בל"ג בעומר במירון, הקפיד על כך רשב"י, והדבר הזיק לו.

והענין בזה הוא, וכמובא בשם אדמו"ר הזקן נ"ע, שישנן נשמות של יחידי סגולה שלגביהם החורבן לא הי', ואחד מאלה הוא רשב"י.

במילא, בהגיע ל"ג בעומר, שאז הצטרפו כל עבודותיו של רשב"י יחד עם האור העולה על כולנה, הרי בכזה יום, הי' עליו – על ר' אברהם הלוי – שלא להרגיש כלל את ענין החורבן; שהרי בהיותו תלמיד האריז"ל, שידע שענין ההסתלקות הוא גמר העבודה כנ"ל, וידע גם את ענינו ומעלתו של רשב"י, במילא לא הי' עליו להרגיש את ענין החורבן בל"ג בעומר.

ה. הביאור בזה הוא:

עבודת הרשב"י היתה להמשיך את פנימיות התורה וסתים דאורייתא בגליא שבתורה ועי"ז גם בגליא של העולם. היו אמנם כמה תנאים שעסקו בפנימיות התורה, אך חידושו של רשב"י הי', שהוא המשיך זאת בגילוי בעולם.

(10) שמות רבה פנ"ב, ג. שוחר טוב פ' צב.
(11) פקודי ס"ז (הוצאת בובר).
(12) משלי לא, כה.
(13) רש"י (בענין יעקב) מועד קטן ט, ב. וראה מפרשי המשנה סוף עוקצין.

ל"ג בעומר

לגבי רשב"י לא נחרב הבית

אלקית, מיתוסף עי"ז ענין חדש: השראת השכינה שישנה על עשרה מישראל.

ב. לפי זה יובן גם ענינו של ל"ג בעומר, יום הסתלקותו של רשב"י, שכן ככל שגדלה עבודת הרשב"י בחייו, וכפי שהתבטא: בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' להיטא, הרי גדולה יותר היא המעלה הנפעלת ביום ההסתלקות שלו, מצד מעלת הסך הכל והאור העולה על כולנה.

וזהו גם כן מש"כ לגבי משה רבינו: חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד, ורק בשעת הסתלקותו זכה גם לשער הנו"ן, הר נבו - נו"ן בו.

ג. על פי זה יובן מש"כ במדרש על הפסוק: כי לא יראני האדם וחי, שאפילו חיות הקדש אינן רואות, כיון שהן נמצאות תחת הרקיע. ואחר כך אומר המדרש, לגבי צדיקים - בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים.

לכאורה, מאחר שאפילו חיות הקדש, שהם מלאכים במדרגה עליונה מאד, אינן רואות, כיצד יתכן שצדיקים במיתתם רואים? ואם זהו מצד מעלת הנשמות על המלאכים, הרי הי' על הנשמות לראות גם בחייהם?

א. בנוגע לענין ההסתלקות נאמרי, שביום ההסתלקות נכללת ועולה כל עבודתו ועמלו שעמל כל ימי חייו. וזאת מאחר ששעת ההסתלקות היא זמן גמר עבודת הנשמה שהיתה צריכה לפעול עם הגוף.

- כלומר, אפילו באם על הנשמה לבוא בגלגול פעם נוספת, אך זהו הרי גמר העבודה שהי' עלי' לפעול בגוף זה -

ומצד זה ישנה מעלה ביום ההסתלקות על העבודה במשך כל ימי חייו, כיון שאז נכללות כל העבודות יחד.

יתר על כן: כשמצטרפות כל העבודות יחד - מיתוסף אור העולה על כולנה.

כשם למשל, כאשר מצרפים אותיות אחדות, הרי לכל אחת מהן יש פירוש וענין לעצמו², אך כשמצרפים מספר אותיות יחד, נוצרת מהם תיבה. נמצא שע"ז מיתוסף ענין חדש, הכה המצרף את האותיות³, תוכן התיבה, האור העולה על כולנה.

וכמו כן בשעה שמצטרפים עשרה יהודים יחד, שלכל אחד מהם יש נפש

מיחצת ש"פ בה"ב, תש"ז. סעיפים י"ח. נדפס בלקו"ש ח"א ע' 286 ואילך. תרגום מאידית. (1) דרושי ל"ג בעומר בסידור אדמור"ר הזקן, וראה אגרת הקדש סימן כו. (2) תניא חלק ב פרק יא. (3) שם פרק יב. וראה ד"ה ואת הוקת התורה, תער"ב.

אלא מכיון שגאולה פירושה (גם) הגאולה ועלי' של מצרים ("גולה") עצמו ע"י ההכרה שהקב"ה הוא אלופו של עולם ומנהיג את העולם, והמצריים (בהיותם כמה מהם) חכמים¹ הבינו והרגישו זאת (ס"ו) (ואלו שלא חזו - הרי "מזליהו חזו"²⁰), "וידעו מצרים כי אני ה'"²¹ - לכן זה היה צריך להעשות, ובפועל נעשה, לא בעל כרחם של המצריים, אלא ברצונם (נוסף על הפעולה של בנ"י בזה), באופן ד"וישאלום" (וכן "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים"), עד ש"אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם", עד ש"בעל כרחם" של ישראל.

ועד"ו רואים בזה - את הענין השני הנ"ל ב"גאולה" (שזה נעשה מהמלה) "גולה" (בתוספת אל"ף): דוקא ע"י הירידה בגלות מצרים ("ועבדום וענו אותם"²²) - נפעלה עלית (גדלות) וגאולת מצרים, באופן ד"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"¹⁴ (שכן אילו לא ירדו אבותינו למצרים לא היו (מקבלים) ומעלים את ה"כלי כסף וכלי זהב ושמלות" דמצרים).

מזה גם מובן בנוגע לכל הגאולות (שדומות ומקורן בגאולת מצרים⁶), עד לגאולה האמיתית והשלימה, שעלי'

ז.א. - הגאולה הייתה לא רק יציאה ממצרים, אלא גאולה גם דמצרים (גולה) עצמו, ע"י הכנסת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) בעניני הגלות - תכלית בריאת דברים אלו ע"י הקב"ה ונתינתם למצרים, בכדי שבנ"י יבררו אותם ע"י "וינצלו את מצרים" (ושע"ז) יתקיים, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"¹⁴.

עד ש"וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום"¹⁵, "אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם"¹⁶ המצריים בעצמם, ועוד יותר: "מלמד שהשאלום בעל כרחם. . בעל כרחם דישאלום"¹⁷ - שלכאורה: (א) לשם מה המצריים "מהרו" לתת מכליהם כו' (היפך טבע האדם)?! (ב) הציווי ("וישאלו איש מאת רעהו גו"¹⁸) נאמר לבנ"י, לא למצריים? (ג) לאחרי שהקב"ה שבר את מצרים ע"י עשר המכות, למה כאן "פתאום" הגישה של המצריים היא ש"וישאלו ממצרים גו", "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום" (ולא ע"י שבירתם)?

(14) לך לך טו, יד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 823 ואילך. ועוד.
(15) בא שם, לו.
(16) פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.
(17) ברכות שבעה עה"פ.
(18) בא יא, ב.

תצא בטעם האיטור לחזור למצרים (בשלח יד, יג. שופטים יז, טו. תבוא כח, סח) - כי "הגליות הוצרך לברר ניצוצי קדושה. . והנה במצרים באותו גלות ביררו כל הקדושה שהי' בקרבם ולא נשאר דבר. . ולכן צוה שלא לראותם עוד, ולא עשה כן בשאר גליות שעדיין לא ביררו כל מה שהי' בקרבם לגמרי".

(19) כמ"ש (מ"א ה, י) "ותרב חכמת שלמה. . מכל חכמת מצרים" (וראה לקמן ס"ו). וראה מקץ מא, ה. וארא ז, יא.
(20) מגילה ג, א*.* סנהדרין צד, רע"א.
(21) נסמן בהערה 24.
(22) לך לך טו, יג.

(* ובפרש"י שם ד"ה מזליהו (הובא בחדא"ג מהרש"א סנהדרין שם): שר של כל אדם למעלה.

(4) ראה זר חלק ג רפה, א. רצב, א.
(5) ראש השנה כא, ב.
(6) סוף פרשת נשא.
(7) שמות לג, כ.

פנימיות התורה, עד באופן של „והיו עיניך רואות את מורִיךְ“.

י. ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ”י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב”ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע”י שמשמשים בכל עיני העולם „לשם שמים“ ול„דעהו“, כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב”ה –

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים מסביבו, ע”י הפצת התורה והיהדות, והפצת המצינות.

ויה”ר שע”י העבודה של לגמור „להכניס“ ולגלות את האל”ף ב„גולה“ – זה יביא מיד את הגאולה, תיכף ומיד ממש, כך שעוד כפי שבנ”י עומדים במעמד ומצבם עכשיו ממש, בלבושים ובגדים שלהם, אפילו אם הם עדיין „בגדים צואים“¹⁵², כי הגאולה באה

(152) ראה זכר”י ג, ג ואילך.

באופן שלא עכבן אפילו כהרף עיני¹⁵³, ומיד לאחרי הגאולה „ויאמר¹⁵² גו’ הסירו הבגדים גו’ מעליו“¹⁵⁴, ועאכו”כ כשזה מדובר כאשר מדובר על „ועמך כולם צדיקים“.

וכל בנ”י, „בנערינו ובזקנינו גו’ בבנינו ובבנותינו“, הולכים ביחד עם כל עניניהם, „כספם וזהבם אתם“, ועאכו”כ עם כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות¹⁵⁵ והספרי תורה שבהם

– כולל הספר תורה שסיימו השבוע, ע”י השתדלות של נשי ובנות ישראל, ביחד עם סיום וסדר הכנסת ספר תורה, בשמחה גדולה בריקודים וכו’, וקשור עם הוספתן בנתינת הצדקה, המקרבת את הגאולה¹⁵⁶ –

בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש, בביהמ”ק השלישי, „מקדש אד’ כוננו ידיך“¹⁵⁷.

(153) ראה מכילתא ופרש”י בא יב, מא.
(154) וע”ד המבואר בנוגע לתה”מ, שכשם שאדם הולך כך הוא בא כו’, כשם שהוא הולך לבוש בא לבוש כו’ ואח”כ אני מרפא אותך (כ”ר רפצ”ה. זח”ג צא, א. וראה תשובות וביאורים ס”א (ע’ 55)).

(155) ראה מגילה כט, א.

(156) ב”ב י, א.

(157) בשלח טו, יו.

נאמר²³ „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“ – שהיא נקראת „גאולה“ כיון שתוכנה הוא: (א) (לגאול) להעלות את עניני הגולה (ע”זו שמגלים בהם את האלופו של עולם), (ב) דוקא ע”י העבודה בגולה מגיעה הגאולה.

ג. אבל צריך להבין:

נוסף ע”ז שע”י גאולת מצרים נפעל הגילוי דאלופו של עולם במצרים – „וידעו מצרים כי אני ה’ (שזה ה’ אחד הטעמים על המכות)²⁴, שהקב”ה הוא הבעה”ב ומנהיג את העולם²⁵ – נפעלו גם ענינים נעלים יותר (לבנ”י), ש”נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב”ה וגאלם“²⁶, ו”בכבודו ובעצמו“²⁷ – עצמות א”ס ב”ה²⁸,

עד שהכוונה²⁹ (ביציאת מצרים) היא מתן תורה, „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה“³⁰, הגילוי ד”אנכי ה’ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים“³¹, ובאופן ד”פנים בפנים דבר ה’ עמכם“³², שלמעלה מהגילוי

(23) מיכה ז, טו.

(24) ראה וראו ז, ה. יו. ה. ו. יח. ט, יד. כט. בא יא, ז. בשלח יד, ד. יח. וראה לקו”ש חל”ו ע’ 33 ואילך.

(25) ראה אברבנאל וראו ט, טו.

(26) הגש”פ פיסקא „מצה זו“.

(27) שם פיסקא „ויוציאנו“.

(28) ראה סה”מ אעת”ר ע’ עה. המשך תער”ב ח”ב ע’ תתקכד. סה”מ תער”ב תרע”ו ע’ סז.

(29) „עיקר תכלית המכוון“ – תו”א ר”פ שמות (מט, א).

(30) שמות ג, יב.

(31) יתרו כ, ב. וראה מכילתא ופרש”י שם. שמו”ר פכ”ט, ג.

(32) ואתחנן ה, ה.

ועאכו”כ כשמדובר על הגאולה האמיתית והשלימה – שאז יהי’ גוסף על הגילוי של אלופו של עולם (בכל הבריאה), גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה – „אלה“³⁶ תולדות פרץ” מלא³⁷ שגבוה יותר מה”מלא”³⁷ ד”אלה³⁸ על מילואו נברא³⁹, עד שיהי’ חידוש שלא בערך לגבי המצב בגאולת ככל ומדי וכו’, הן בעולם – חידוש במעשה בראשית („הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה“⁴⁰, „השמים החדשים והארץ החדשה“⁴¹), והן בגילוי אלקות – הגילוי דפנימיות עתיק⁴², עד לגילוי

(33) בראשית א, א.

(34) כמבואר בכ”מ הטעם שבעשה”ד נאמר „אנכי ה’ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים“ ולא „אשר בראתי שמים וארץ“, כי הגילוי אלקות ביצי”מ (ומ”ת) הוא למעלה מהגילוי דבריאת שמים וארץ (ראה סידור עם דא”ח רפד, ב ואילך. ובכ”מ).

(35) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב”ר פ”ח, ב. תנחומא וישב ד. זח”ב מט, א.

(36) רות ד, יח.

(37) ב”ר פ”ב, ו. שמו”ר פ”ל, ג.

(38) בראשית ב, ד.

(39) ראה ב”ר שם. פי”ד, ז. פי”ג, ג.

(40) ישע”י סה, יו.

(41) שם סו, כב. וראה בזה לקו”ת שה”ש בסופו (נא, ג). ספר הליקוטים דא”ח צ”צ ערך לע”ל ע’ תריב ואילך. ועוד.

(42) משא”כ כל הגילויים דעכשיו הם מחיצוניות עתיק – פע”ח שער הק”ש רפט”ו, הובא בלקו”ת שם.

דעצמותו ית' למטה, בה, דירה לו יתברך בתחתונים⁴³,

עד ש, לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר⁴⁴ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים⁴⁵; ויהי אז חידוש בתורה: כשם וע"ד שגלות וגאולת מצרים היו הכנה למתן תורה, כך תביא הגאולה האמיתית והשלימה חידוש בתורה - גילוי פנימיות התורה⁴⁶, "סוד טעמי" ומסתר צפונותי"⁴⁷, עד "תורה חדשה מאתי תצא"⁴⁸.

וכיון שכל ענינים אלו - שהם נעלים שלא בערך מהגילוי עתה דאלופו של עולם - נכללים (בשם) גאולה, מוכרחים לומר שכל זה מרומז גם ב, "גאולה" - אותיות "גולה" בתוספת אל"ף.

ד. הביאור בזה:

באותו אל"ף - שמתוספת (במילה)

(43) ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקות ג. במדבר פ"ג, ו. תניא פל"ו.

(44) ישעי' יא, ט.

(45) רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

(46) ראה תו"א ר"פ שמות (מט, א); כמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים. . ה' בכדי לזכות לקבלת התורה. . כך כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שיהי' לע"ל כו".

(47) פרש"י שה"ש א, ב.

(48) ישעי' נא, ד. וביק"ר פ"ג, ג: חדוש תורה מאתי תצא. וראה קה"ר פ"א, א (ח): תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח.

(49) בהבא להלן - ראה בארוכה ספר

"גאולה" (לגבי "גולה") - ישנם כמה פירושים: (א) אל"ף מלשון אלוף, אלופו של עולם. (ב) אל"ף מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה⁵⁰ אאלפך בינה. (ג) אל"ף אותיות פלא.

בעבודה דלהפוך גלות ("גולה") לגאולה ישנם בכללות שלשה ענינים, שלש דרגות ושלבנים: גילוי אלקות בתוך ובערך לעולם (אלופו של עולם). גילוי אלקות שלמעלה מהעולם אבל יש לו איזה ערך ויחס לעולם, ובמיוחד - ע"י תורה שקדמה לעולם (אולפנא). וגילוי אלקות שלמעלה לגמרי מהעולם, באופן מופלא ומובדל, ובמיוחד - ע"י הנפלאות שבתורה⁵¹ שיתגלו בגאולה האמיתית והשלימה⁵² (פלא).

הדבר הראשון⁵³ מתבטא בגלות ככל עניני העולם (- בגלות) את האל"ף דאלופו של עולם, איך שהקב"ה הוא האלוף והבעה"ב של העולם ובעולם: העולם - מלשון העלם והסתר⁵⁴ - נברא באופן שהוא (מצ"ע) מכסה על אלקות, הדבר ה' שתמיד מהוה, מחי' ומקיים אותו⁵⁵. והעבודה

הערכים חב"ד מערכת אותיות - אל"ף (ע' עב ואילך). וש"נ.

(50) לשון הכתוב - איוב לג, לג.

(51) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' תסא. ובארוכה - ד"ה גל עיני תשלו"ו (סה"מ מלוקט ח"ה ע' רעא ואילך). וש"נ.

(52) ראה שער האמונה פ"ס.

(53) בהבא להלן - ראה אמרי בינה פתח השער פ"א. שם ספ"ה.

(54) ראה לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' אינט. וראה לקו"ש חל"ד ע' 112 הערה 63. וש"נ.

(55) שער היחוד והאמונה פ"א.

ולאחרי זה מגיעים למזמור צדי"ק, תפלה למשה איש האלקים, עד לסיומו - ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו", הגילוי עלינו מנועם ה', שלימות התענוג (עתיקים¹⁴³), עד "ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", בה("נועם" אותיות) "מעון" האמיתי, ביהמ"ק השלישי.

ובפשטות - שע"י לימוד התורה בכלל, ובפרט פנימיות התורה, כפי שנתגלתה בתורת החסידות,

- כולל - ע"י המסתכל בפני הרב, במאור פניו (חכמת אדם תאיר פניו¹⁴⁴), שזה מוסיף בהבנת הלימוד [כמאחו"ל¹⁴⁵ "אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזית" לר' מאיר מאחורי, ואילו חזית" מקמי' הוה מחדדנא טפי, דכתיב¹⁴⁶ והיו עיניך רואות את מוריך"] -

הוא נעשה כלי לגילוי אלקות בעולם, כולל גילוי כח הפועל בנפעל באופן של ראי' (חכמה), ועוד יותר - גילוי כח העצמות ביש הנברא, ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט כו" (כמבואר באגה"ק¹⁴⁷ בספר תניא קדישא).

החל כפי שזה בעבודתו של יהודי (כמבואר בתחלת ספר התניא), שהעבודה אצלו היא לא רק בסור מרע

(143) ראה קובץ י"א ניסן שנת הצדי"ק אות ו, יח, כא. ועוד.

(144) קהלת ח, א.

(145) עירובין יג, ב. וראה ירושלמי ביצה פ"ה ה"ב.

(146) ישעי' ל, כ.

(147) סימן כ קל, ריש ע"ב.

- "אל תהי רשע", אלא גם "תהי צדיק"¹⁴⁸, דאע"פ ש, אין כל אדם זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך כו"¹⁴⁹ מצד זה שנמצאים למטה נשמה בגוף ונה"ב בעוה"ז הגשמי והחומרי - אבל עי"ז שיש כח העצמות בגוף הגשמי (של יהודי), כנ"ל, ה"ז נותן את הכח שגם למטה יגיעו לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי צדיק" (עכ"פ עי"ז ש, יעשה את שלו לקיים את השבועה שמשביעים תהי צדיק כו', ועוד שההרגל כו' נעשה טבע שני", וכשירגיל כו' הרי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכולי האי ואולי יערה כו' ויזכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק כו"¹⁴⁹), וי"ל שלאחרי כל הענינים - של בירור וזיווך כו' - שבנ"י עברו במשך דורות, יכול עכשיו כל יהודי בודאי להגיע לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי צדיק" בגלוי (הגילוי של "ועמך כולם צדיקים"¹⁵⁰), כפי שיהי' בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה¹⁵¹.

עד שע"ז - העבודה של הפצת המעיינות חוצה - יש את הכח לגלות ולהמשיך אלקות בעולם, עד בחוצה שאין חוצה ממנה.

וכל זה נעשה הכנה וכלי - ל, ונגלה כבוד הוי" גו"¹⁰⁰ בגאולה האמיתית והשלימה, "ולא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד", ולגילוי

(148) נדה ל, סע"ב.

(149) תניא פי"ד.

(150) ישעי' ס, כא.

(151) כמאחו"ל כל ישראל יש להם חלק

לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים גו' (סנהדרין ר"פ חלק), וכפי שאומרים קודם פרקי אבות.

ועד"ו רשב"י ממשך בכל העולם כולו - כמאמר שלו¹³⁵: "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין", שהוא יכול לפטור את כל העולם מלשון העלם והסתר מן הדין, כולל דין הגלות.

ויש לקשר זה גם עם זה של"ג בעומר הוא היום של "הוד שבהוד" שמורה על הענין של (הוד מלשון) הודאה, והודאה שבהודאה - בחי' פלא (שלמעלה מהשגה), ומהו נמשך אח"כ באל"ף (הבנה והשגה). ולהוסיף, שהוד שבהוד הוא גם, "סוף ותשלום הספירות בעיקר המדות"¹³⁶ - ז.א. שזה כולל את כל המדות (עשירי), עד מלכות שבמלכות (מכובד), נוסף על ההמשכה מהמוחין ע"י (חכם, וגבור). והוד היא גם הספירה החמישית, שמרמזת על בחי' חמישית לפרעה¹³⁷, דאתפרעו ואתגליין מיני' כל נהורין¹³⁸, בבחי' פרוע, שלמעלה מסדר והשתלשלות (בחי' פלא), וזה גופא נעשה הסדר הקבוע (בחי' אל"ף) לע"ל.

ט. ומרשב"י נמשך אח"כ גילוי פנימיות התורה בדורות שלאחרי זה, עד לדור האריו"ל, שמאז "מצוה לגלות זאת החכמה"¹³⁹, ולאח"ז - נוסף בזה ע"י גילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט והמגיד (מייסדי תורת החסידות הכללית), ועוד יותר - ע"י אדמו"ר הזקן (מייסד תורת חסידות חב"ד) ורבותינו נשיאנו ממלאי מקומו - לימוד פנימיות התורה באופן דחכמה

135) סוכה מה, ב.

136) סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר דש,

א ואילך.

137) ויגש מז, כד.

138) זח"א רי, א.

139) אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

בינה ודעת, והפצת המעיינות חוצה, מתחיל מחוצה שבאדם - כחות הנפש שלו, עד גם דנפש הבהמית, עד לחוצה שבעולם - מעין וטועמי' מגילוי פנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה.

וכך מיתוסף בזה - ע"י רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו מדור לדור, עד לכ"ק מו"ח אדמור נשיא דורנו. עד לגילויים דפנימיות התורה בדורנו זה, ובוה גופא - נוסף משנה לשנה, עד להגילויים בימים אלו ע"י כת"י דמאמרי דא"ח שנדפסו ונדפסים עתה.

ובאופן, כאמור, שממשיכים את הנפלאות שבתורה (בבחי' פלא) בהבנה והשגה, עד בכל כחות הנפש (חכמה, בינה, מדות ומלכות), ובלשון תורת אדה"ז הידועה¹⁴⁰ עה"פ "משכיל לאיתן האזרחי" (תחלת מזמור פ"ט) - שאיתן שבנשמה (עצם הנשמה, בחי' פלא), יש לו משכיל, מה שע"י כח המשכיל הוא האזרחי, מזריח לכל הכחות והחושים, שכח המשכיל (שלמעלה משכל וביחד עם זה הוא מקור השכל) ממשך מלמעלה משכל בשכל¹⁴¹; והגם ששלימות זריחה זו תהי' לע"ל, ה"ז נפעל ג"כ כבר מעשיו¹⁴².

ומזה נמשך הכח להמשיך ולגלות אלקות גם בעולם (אלופו של עולם) - כסיום המזמור פ"ט: ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

140) קונטרס לימוד החסידות ע' 5-6.

141) ראה ד"ה כי מראש צורים תשכ"ח (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט את טו).

142) ד"ה וייצר תרפ"ה (סה"מ תש"ח ע' 63.

נעתק שם את טו).

הגאולה), ד"אלפיים שנה קדמה תורה לעולם"³⁵, "אלפיים" גם מלשון אאלפך, אאלפך חכמה אאלפך בינה⁶¹.

ואחר כך מגיעים לענין נעלה יותר באל"ף - אותיות פלא - גילוי הנפלאות בגאולה, כמ"ש²³, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (נפלאות אפילו בערך הנפלאות בגאולת מצרים)⁶², כולל ובמיוחד - הנפלאות שבתורה⁶³, "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"⁶³, גילוי פנימיות התורה, "סוד טעמי' ומסתר צפונותי", שהם מצ"ע מופלאים ומובדלים (עד - בתכלית ההעלם)⁶⁴, וגם זה מתגלה, עד באופן דאולפנא ולימוד, עד (באלופו של) עולם⁶⁵.

ובלשון החסידות - בספירות למעלה: (א) אלופו של עולם הוא כנגד ספירת המלכות, גילוי מלכותו ית' בעולם - "אחד"⁶⁶, "אמליכתי למעלה ולמטה ולארבע רוחות"⁶⁷. ובכללות יותר - ענין המדות, שמהם הוא המקור על הנהגת העולם. (ב) אולפנא ולימוד (אאלפך חכמה אאלפך בינה) הוא בחי'

דבנ"י היא לגלות בעולם איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם, הן בכללות העולם והן בפרטי העולם - "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת"⁵⁶, וכך גם בכל פרטי הנבראים - הגילוי של כח הפועל בנפעל⁵⁷.

שע"י הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" - נפעלת הגאולה, שאז יהי' וידע כל פעול כי אתה פעלתו"⁵⁸.

ענין נעלה יותר בגילוי האל"ף הוא - הענין דאל"ף מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה אאלפך בינה; גילוי האלקות בגאולה האמיתית והשלימה יהי' - נוסף על בחי' אלקות בבריאה (אלופו של עולם), כח הפועל בנפעל - גם, אלקות שלמעלה מהעולם (כנ"ל), שזה בא מאל"ף שבבחי' מוחין (חכמה ובינה), שלמעלה מהמדות שמהם נעשה העולם⁵⁹ (עולם חסד יבנה⁶⁰); ובמיוחד - ה"ז נפעל ע"י גילוי התורה (שמתגלית לאחר

56) תהלים ת, ד.

57) במכ"ש ממעשה בשר ודם, "שהוא יש מיש", ו"כאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף" (שעהיוה"א רפ"ב), שגם שם ישנו כח הפועל בנפעל, "כידוע בהרב המגיד ז"ל . שאמר בפירוש על מה שהכיר לפועל הכלי מתוך הכלי כו" (שער האמונה ספכ"ז), ועאכו"כ ב"מעשה ה' עושה שמים וארץ", "שהוא יש מאין", ו"צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו" (שעהיוה"א שם).

58) תפלת העמידה ד"ה (ברכת "אלקינו כו' מלוך כו").

59) אוה"ת תבוא ס"ע תתשיו ואילך, וראה

ספר הערכים חב"ד שבהערה 49 ע' עג. וש"נ.

60) תהלים פט, ג. וראה סה"מ תש"ח ריש ע' 273. וש"נ.

61) לקו"ת שה"ש א, סע"ד. המשך והחרים תרל"א ע' כו. סה"מ תש"ח ס"ע 273.

62) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

63) תהלים קיט, יח.

64) ומתאים גם עם זה שאל"ף אותיות "אפלי", בחי' חושך (ישת חושך סתרו - תהלים יח, יב) שלמעלה מאור וגילוי (אוה"ת יתרו ע' תתקלג).

65) ראה ספר הערכים שם ע' עב. ע' צה. ע' קט. ע' קכט. וש"נ.

66) שהוא גימט' של א'.

67) ברכות יג, ב. וראה ספר הערכים שם ע' עט. וש"נ.

המוחין (חכמה ובינה), מוחין השייכים למדות, שזה למעלה מעולם, אבל עכ"ז ההתחלה ומקור לעולם⁶⁸. (ג) פלא הוא בחי' מוחין (חכמה) מצ"ע, עצם המוחין⁶⁹, עד כפי שזה קשור עם כתר (עד עם פנימיות הכתר), שמופלא ונבדל לגמרי מעולם⁷⁰.

וידוע⁷¹ שכעת עיקר העבודה היא בכירור השבע מדות (כיבוש שבע ארצות), ובמוחין השייכים למדות; משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה יהי' (גם) העבודה דמוחין מצ"ע (כיבוש שלש ארצות, קניני⁷² קניזי וקדמוני⁷³).

ועד"ז גם בגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה: נוסף לגילוי דכח הפועל בנפעל, וגילוי אלקות שלמעלה מהבריאה, יהי' גם הגילוי דעצמותו ית' למטה, ואדרבה - כח העצמות יתגלה דוקא ביש הנברא⁷⁴.

ה. עפ"ז מובן שהפעולה של גאולה - "גולה" בתוספת אל"ף - כוללת את

(68) ראה אמרי בינה שבהערה 53.

(69) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' נה. ספר הערכים שם ע' קכ. וש"נ.

(70) ראה אמרי בינה שם. ספר הערכים שם ע' קט ואילך. וש"נ.

(71) מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתחלתו (ע' ג ואילך).

(72) לך לך טו, יט. ובפרש"י: עתידים להיות ירושה לעתיד.

(73) וי"ל שגילוי הג' מוחין מצ"ע (בחי' פלא) דלע"ל נעשה דוקא ע"י בירור (חכמות) העולם, קניזי וקדמוני שלמטה (שנשתלשלו לאחרי צמצום ופרסא כו' מג' מוחין) - ע"ד שגאולה נעשית דוקא ע"י גילוי האל"ף שב"גולה". וע"ד המבואר לקמן בפנים (ס"ו) בענין, ותרב חכמת שלמה . . . מכל חכמת מצרים".

(74) ראה לקמן ס"ט.

(* ראה שמות ג, כ. ועוד.

של בחי' אל"ף במציאות העולם והגלות ("גולה").

ובהדגשה יתירה - בעמדנו ביום השבת, שהוא כנגד ספירת המלכות, ובפרט בימי הספירה בשנה זו (כשהספירה התחילה "ממחרת השבת"¹²⁸ (גם) כפשוטה), שאז כל שבת מה"שבע שבתות תמימות¹²⁸ הוא כנגד מלכות מהספירה דשבוע ההוא: מלכות שבחסד, מלכות שבגבורה, מלכות שבתפארת, מלכות שבנצח, מלכות שבהוד, מלכות שביסוד, מלכות שבמלכות, ובשבת זו - מלכות שבהוד (שזה כבר כולל כל הספירות, עד מלכות שבמלכות, כדלקמן ס"ח), מלכות כמו שהיא קשורה עם השלימות של הודאה (בחי' פלא), כנ"ל.

בנוסף לזה - רשב"י גם חיבר את פנימיות התורה עם נגלה דתורה¹³², וי"ל שבתורה עצמה נגלה דתורה ופנימיות התורה היו ע"ד החילוק בין אל"ף מלשון אולפנא ולימוד (מוחין השייך למדות), לאל"ף אותיות פלא (מוחין בעצם). ורשב"י חיבר את שניהם.

וי"ל שבכח זה הוא פעל גם את הכח לגילוי אלקות (גם הדרגות שלמעלה מעולם) (באלופו של) עולם - כמאמר הידוע שלו¹³³: "תניא ר"ש בן יוחאי¹³⁴ אומר כו' כל מקום שגלו (ישראל) שכינה עמהן כו' גלו לבבל שכינה עמהן כו' גלו לאדום שכינה עמהן", ז.א. שגם הגילוי דאלופו של עולם, "שכינה עמהם".

(130*) ראה בארוכה ד"ה גל עיני תשל"ז (סה"מ מלוקט ח"ה) שבהערה 51. וש"נ.

(131) ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה הקדמת המק"מ לספרו. כסא לתקו"ז שם.

(132) ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ה פכ"ה.

(133) מגילה כט, א.

(134) כן הוא ("יוחאי" באל"ף) בעין יעקב. וי"ל שבוה מרומז הגילוי דבחי' אל"ף, ככפנים.

ח. בכל זה ניתוסף עוד יותר בעמדנו בשבת אחרי ל"ג בעומר (ובתוך השלושה ימים של ל"ג בעומר¹²⁹), יום ההילולא ויום שמחתו של רשב"י¹³⁰:

ה. בכל זה ניתוסף עוד יותר בעמדנו בשבת אחרי ל"ג בעומר (ובתוך השלושה ימים של ל"ג בעומר¹²⁹), יום ההילולא ויום שמחתו של רשב"י¹³⁰:

(128) אמור כג, טו.

(129) ולהעיר מהחידוש בשנה זו בענין שלשה: מב' ימי ראש השנה נכנסו ליום השבת, וכן ביי"ט כסלו (שחל ביום חמישי בשבוע), ראש השנה לחסידות, שענינו נמשך בכ"ף כסלו, וממנו נכנסו ליום השבת. וכן בנוגע לל"ג בעומר, מ"ת דפנימיות התורה (המשך תרס"ו ע' ריט), שחל ביום חמישי, וענינו נמשך על ג' ימים (ראה שער הכוונות ענין ספה"ע דרוש יא. ועד"ז בפע"ח שער ספה"ע פ"ז). וימי הפורים שלפ"ז, וכהסימן פל"ג הובא בסידור (וטור או"ח סתכ"ח). וע"ד הרמז י"ל שענין שלשה קאי על עבודת הג' מוחין מצ"ע, ענינה של פנימיות התורה (שנתגלתה ע"י הרשב"י, ובאופן של חב"ד ע"י אדה"ר) - מעין וטועמי' של העבודה דלע"ל (כיבוש קניזי וקדמוני).

(130) נסמן בסה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 440.

מכובד", וידוע שהם כנגד הארבע דרגות שמהם מתחלקים (עשר הספירות שמהם משתלשלים¹¹³) עשר כחות הנפש, כנגד ד' אותיות דשם הוי"ו¹¹⁴: איזהו חכם - חכמה, איזהו גבור - בינה, איזהו עשיר - תפארת (כללות המדות)¹¹⁵, איזהו מכובד - מלכות (שענינה כבוד).

היות שלכל יהודי יש חלק אלוקה ממעל ממש¹¹⁶, ועוד יותר, "חלק הוי" עמו"¹¹⁷ - שהעצם כשאתה תופס בחלקך אתה תופס בכולו¹¹⁸ - לכן כולו בו כל ארבע האותיות של "אלוה" (בחי' אלופו של עולם), ושל הוי" (אלקות שלמעלה מעולם).

והעבודה שלו מתבטאת בגלות ארבעה ענינים אלו אצלו, עד לאופן של לפני משורת הדין, "מילי דחסידות"¹¹⁹, בחי' נפלאות (שבתורה).

ועיי' שיש לו בגלוי את כל ארבעת הענינים נעשית שלימות המלכות, שלימות כסא המלכות של ד' רגלים דוקא - "וישב שלמה על כסא הוי"ו", ומעין זה אצל כל יהודי, כי יהודים הם

(120) שבת סו, א.

(121) תקו"ו בהקדמה (א, ריש ע"ב).

(122) ברכות נח, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"א. טווא"ח סרכ"ד. שו"ע שם ס"ז. הל' ברכות הנהנין לאדה"ז סי"ג ס"ט.

(123) ראה מג"ע אופן קפו.

(124) ישעי' נד, יג.

(125) ואף שאמרו"ל (ברכות בסופה. וש"נ) "א"ת בניך אלא בוניך", ידוע (ראה ס' הליכות אלי ס"ג. ועיין מו"נ ח"ג פמ"ג. שו"ת הרדב"ז ח"ג תשובה אלף סח (תרמג). אנציקלופדי' תלמודית ח"ב ערך אל תקרי' ש"אל תקרי' מוסיף עוד פירוש, ואינו ממעט פירוש הראשון.

(126) ראה גיטין סב, א.

(127) ישעי' סו, א.

ז.א. - לא מסתפקים בזה שמגלים ב"גולה" בחי' אלופו של עולם (אלקות בערך הבריאה), ע"י שמשמשים בעניני העולם, "לשם שמים"⁷⁶ ובשביל "דעהו"⁷⁷, אלא ששם גם מגלים וממשיכים בחי' אולפנא (מוחין השייכים למדות), ע"י לימוד התורה, ועד גם - בחי' פלא, ע"י לימוד פנימיות התורה (נפלאות שבתורה), כדלקמן (ס"ח ואילך).

ויש לומר, שנוסף על העבודה (דלימוד פנימיות התורה) בגלות, ה"ז נפעל גם ע"י עצם הענין (ירידה) ד"גולה" (ע"י גילוי האל"ף בגולה, הכוונה העליונה בירידה) - כמ"ש⁷⁸ "ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי", דלכאורה: במה מתבטאת ההודאה ע"י ש"אנפת בי"? אפ"ל שההודאה היא עמש"כ בהמשך הכתוב, "ישוב אפך ותנחמני", כי אז אי"ז הודאה בשלימות: אם ההודאה היא ע"י ש"ישוב אפך"

כג, טז - לגילוי שער הנו"ן (דבינה) שבערך להמ"ט שערים (ע"ד בחי' מוחין השייכת למדות), ועד לבחי' ה' בשער הנו"ן שהיא שלא בערך - מופלא ומובדל - מהמ"ט שערים (ראה בארוכה לקו"ת במדבר יב, א ואילך), בחי' נפלאות, נ' נפלאות (וח"א רסא, ריש ע"ב) - שנתגלה במ"ת. אבל ביצי"מ ומ"ת ה' בגילוי לפי שעה. ובגלוי ה' במ"ת בעיקר הנתנה דתורה הנגלית (ראה תו"א ר"פ שמות), בחי' אולפנא ולימוד. משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה תהי' שלימות הגילוי באופן תמידי ונצחי (ראה המשך תערי"ב ח"ב ע' תתקל ואילך), וגילוי פנימיות התורה (תו"א שם - נעתק לעיל הערה 46), בחי' נפלאות שבתורה.

(76) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

(77) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

(78) ישעי' יב, א.

(הביטול ושליה ד"אנפת בי") ה' יותר טוב - והודאה יותר גדולה - שמלכתחילה לא ה' "אנפת בי" מזה מוכח, שההודאה היא דוקא ע"י ש"אנפת בי".

והביאור בזה, כיון שדוקא ע"י הירידה בגלות באופן ד"אנפת בי" באה העלי' דהגאולה, עד לענינים הכי נעלים שבה - גילוי בחי' אל"ף אותיות פלא; וכאשר מגלים ב"גולה" את האל"ף (דפלא) - הכוונה העליונה שבוה - מתגלה ה"אודך ה'" ב"אנפת בי", בחי' הודאה דוקא על דבר פלא שלמעלה משכל וחכמה (של האדם), ע"ד מ"ש⁷⁹ "אודה שמך כי עשית פלא", שזה קאי על אריכות הגלות שהוא דבר פלא, ו"אינו מושג בשכל כלל, זהו מכלל במופלא"⁸⁰ ממך אל תדרוש"⁸¹, וזה גופא נמשך אח"כ בגילוי בבחי' "כי עשית - אלף"⁸², בשכל וחכמה (אאלפך חכמה)⁸³. ודוקא ע"י העבודה בהתגברות על חושך הגלות מגיעים לשלימות הגילוי דפנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה⁸⁴.

ו. מכיון שהגאולה האמיתית והשלימה באה ע"י משיח צדקנו, מובן, שגם במשיח יש את שלושת הענינים (באל"ף) של גאולה.

ובהקדים הדיוק בדברי הרמב"ם⁸⁵ שמלך המשיח הוא, מבית דוד ומזרע

(79) שם כה, א.

(80) חגיגה יג, א.

(81) ביאורי הזר להצ"צ ע' תקלא.

(82) וח"ג קצד, ב.

(83) המשך תערי"ב ח"א פרכ"ה ואילך.

(84) בפיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד ה"ב.

ועד"ז בסהמ"צ שלו מל"ת שסב ("אין מלך למי

שלמה⁸⁵, דלכאורה אינו מובן: מה שהוא כותב, „מבית דוד“ [כמו שהוא כותב ג"כ בספר היד⁸⁶] ה"ז מפני שבבית דוד הוא „עיקר המלכות⁸⁷“, כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו כו' עד עולם⁸⁸, „מלכי דוד הם העומדים לעולם⁸⁹“; אבל מהו הרמז ב„ומזרע שלמה⁹⁰“?

ויש לומר (בפנימיות העינים): בימיו⁹¹ שלמה הי' מעין המצב של הגאולה האמיתית והשלמה. בזמנו של דוד היו מלחמות, עד ש„דם לרוב שפכת⁹²“ (ולכן הוא לא יכל לבנות את

ויש לומר (בפנימיות העינים): בימיו שלמה הי' מעין המצב של הגאולה האמיתית והשלמה. בזמנו של דוד היו מלחמות, עד ש„דם לרוב שפכת⁹²“ (ולכן הוא לא יכל לבנות את

שמאמין בתורת משה רבינו אלא מזרע דוד, מזרע שלמה דוקא“ (ראה לקו"ש חכ"ה ע' 110 הערות 51-52). אגרת תימן פ"ג „אי אפשר שלא יעמוד מזרע שלמה איש כו"י.“

85 והוא ע"פ תנחומא ס"פ תולדות*. אגדת בראשית פמ"ד (מה*). וראה מפרשי הזוהר ח"א קי, ב. וט"ז.

86 הל' מלכים פ"א ה"ד: ואם יעמוד מלך מבית דוד, ובהל' תשובה פ"ט ה"ב: אותו המלך שיעמוד מזרע דוד.

87 רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ה. וראה בכ"ז בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 110 ואילך. חכ"ח ע' 109 ואילך. ח"ל ע' 100-99.

88 רמב"ם שם ה"ז.

89 שם ה"ט.

90 דאם בא רק לשלול שאר בני דוד, הו"ל לפרש גם שם בנו של שלמה (ראה שוה"ג להערה 85), שהרי גם לשלמה היו כמה בנים.

91 בהבא להלן ראה ד"ה פדה בשלום בס' שערי תשובה לאדאמ"צ (שער התפלה) פ"א (נה, ד ואילך).

92 דה"א כב, ה. וראה גם שם כח, ג.

(* ושם: ממי הוא מדוד, שנאמר (דה"א ג, י) וכן שלמה רחבעם (בנו), אבי בני וגו'.

עפ"ז י"ל ההדגשה שמשיח הוא „מבית דוד ומזרע שלמה“ – כי החידוש של משיח יהי' ממעלת דוד (מלכות) ומעלת שלמה (שלום), עי"ז שלמשיח יהי' שלימות ענין המלכות, כולל חכמה שבמלכות (כפי שמתגלית ע"י „גולה“, חכמת מצרים), עד ש„אותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהי' יותר משלמה¹⁰⁶“, עד שלימות ענין המוחין (בבחי' פלא), נוסף על מוחין ומדות ומלכות – כמ"ש¹⁰⁷, „ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'“. וכידוע¹⁰⁸ שמשיח יהי' הן מלך והן רב, „וילמד כל העם“ תורה¹⁰⁹, כולל הנפלאות של פנימיות התורה¹¹⁰.

ז. בכדי שאצל כל יהודי יהי' את הכח לקבל את הגילוי של משיח, צריך להיות אצלו מעין הדרגות הנ"ל באל"ף [כידוע שכל יהודי יש בו ניצוץ של משיח¹¹¹, ולכן כאו"א אומר¹¹² „ויתקיים בנו מקרא שכתוב ונחה עליו גוי"י]: מלכות, מדות, מוחין השייך למדות, ומוחין בעצם.

ויש לומר, שזהו תוכן המשנה בתחלת הפרק הנוכחי (רביעי), שמפרט ארבעה דברים: „איזהו חכם כו', איזהו גבור כו', איזהו עשיר כו', איזהו

מלאה הארץ דעה גוי"י⁴⁴, ע"ד הברור ע"י „עסק התורה דבחכמה אתברירו בביטול הרע בעצם כמו לע"ל דכתיב¹⁰⁰ וראו כל בשר בחי' ראי' דחכמה כו' וידע⁵⁸ כל פעול כו'“⁹⁸.

וי"ל שזה נוגע לשלימות ענין המלכות, שלכן אצל שלמה היתה מלכות בשלימות, „וישב שלמה על כסא ה'“¹⁰¹ במצב של מנוחה ושלום (בכללות), בערך למלכות דוד שעלי' היו קטרוגים וערעורים כו'.

ואילו זכו היתה מלכות שלמה שלימות ענין המלכות ובית ראשון הי' הבית הנצחי, בגאולה נצחית; אבל בגלל שנתערבו בזה עינים בלתי רצויים, הי' לאח"ז „קרוע אקרע את הממלכה“¹⁰² (למלכות יהודה ומלכות ישראל), ואח"ז הי' החורבן, ולאח"ז – חורבן בית שני, וגלות זה האחרון – עד שתחזור שלימות ענין המלכות ע"י מלך המשיח, למעלה ממלכות שלמה, כש„מלך¹⁰³ אחד יה' לכולם למלך גוי' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד“, „ודוד¹⁰⁴ עבדי נשיא להם לעולם“¹⁰⁵.

100 ישע"י מ, ה.

101 דה"א כט, כג.

102 מ"א יא, יא.

103 יחזקאל לו, כב.

104 שם, כה. וראה לקו"ש חל"ה ע' 206 ואילך.

105 ואולי יש לומר לחידודא, שענין זה מרומז גם בלשון „גאולה האמיתית והשלמה“: „אמיתית“ – רומזת לשלימות המלכות על כל בני ישראל, כי יעקב הוא מדת האמת (וח"א קלט, סע"א. קסא, א. תניא ספ"ג. ועוד) ונשמתו „כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם“ (אגה"ק ס"ו). ובתיבת „שלימה“ ישנם האותיות של „שלמה“.

93 שם.

94 כמ"ש (דה"א כב, ט) „שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו“.

95 מ"א ה, יא.

96 ראה ספר המצות להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ב, שדוקא במלך דוד הי' המשכת בחי' חכמה במדת והנהגת המלכות שלו (ובהמשך הענין מבאר, שדוד קיבל מאדם חכמה עילאה (עצמיות החכמה שלא נוגע למדות), ומיוסף קיבל חכמה תתאה (להנהיג המלוכה בפועל), משא"כ בכל המלכים שלאחריו (כולל שלמה, שעליו נאמר ויחכם מכל האדם) לא הי' הארת החכמה מאיר בהם לענין הנהגת מלכותם (כ"א רק בניצוץ הפרטי שלהם להבין ולהשכיל בתורת ה' ובכל אשר בעולם). וצ"ע איך ליישב זה עם המבואר בפנים (המצב דלע"ל).

97 מ"א ה, י.

98 שערי תשובה שם (נו, א).

99 מ"א י, א ואילך. תו"א בראשית ו, רע"א. סה"מ תש"ד ע' 107. ובכ"מ.